

Zpráva o šetření ve věci povolování splátek Státním zemědělským a intervenčním fondem při vracení dotace

Státní zemědělský a intervenční fond (Fond) vydal rozhodnutí, kterým zavázal pana A. , bytem xxxx (stěžovatel), k **povinnosti vrátit dotaci**¹ poskytnutou v rámci Programu rozvoje venkova ČR. Stěžovatel jej **požádal o splátky**. Fond žádosti **nevyhověl a nevydal o tom žádné rozhodnutí**. Stěžovatel uvedl, že Fond mu pouze **sdělil**, že žádosti nevyhovuje, a to **bez odůvodnění**. Stěžovatel má za to, že podmínky pro povolení splátek splnil, protože část dotace vrátil, jak Fond vyžadoval. To však Fond popírá.

Šetření jsem zahájil, abych vyjasnil právní úpravu pro splátky – jak má Fond postupovat, pokud žádosti o dotaci nevyhoví, a zda má stěžovatel možnost obrany, pokud s nevyhověním nesouhlasí. Zabýval jsem se i výší penále a úroku z posečkáni, která je v porovnání s jinými dotacemi dvojnásobná.

A. Shrnutí závěrů

Dospěl jsem k závěru, že Fond

- **pochybil** tím, že
 - nedostatečně a nesrozumitelně odůvodnil sdělení ze dne 2. října 2023, kterým informoval stěžovatele, že nevyhověl jeho žádosti o splátky ze dne 7. září 2023;
 - nevyhověl žádosti o splátky z důvodu, že žádost o splátky neobsahovala výši navrhovaných splátek, a to bez toho, aby nejprve vyzval k jejich doplnění (pokud stěžovatele vyzval, měl to uvést v odůvodnění sdělení ze dne 2. října 2023);
 - neuvedl ve sdělení další důvody pro nevyhovění žádosti, které vyplynuly během mého šetření (nevrácení alespoň části dotace, podání žádosti až po zahájení exekučního řízení).
- **nepochybil**, když
 - trval na tom, aby žádost byla řádně podána způsobem dle správního řádu a byla řádně podepsána.

V šetření jsem shledal **nedostatky právní úpravy**:

- nedostatečná úprava procesu povolování splátek při vracení dotace;
- nepřiměřená výše úroku z posečkáni a penále (v porovnání s obecnou úpravou v rozpočtových pravidlech).

1 Rozhodnutí ze dne 23. prosince 2021, č. j. SZIF/2021/0763165.

B. Skutková zjištění

Fond uvedl, že žádost o splátky podal advokát stěžovatele dne 9. listopadu 2022, a to na e-mail referenta, který vyhotovil upomínku k vrácení dotace, zaslal ji však **bez zaručeného elektronického podpisu a bez plné moci stěžovatele** (žádost č. 1).

Na e-mail odpověděla právnička Fondu a vysvětlila mu podmínky pro uzavření dohody o splátkách. Poučila ho o nutnosti podat žádost e-mailem s elektronickým podpisem (případně poštou, datovou schránkou či osobně). Stěžovatel však žádost o splátky **nedoručil stanovenou formou**. Fond proto podal dne 19. ledna 2023 návrh na zahájení exekučního řízení soudnímu exekutorovi.

Dne 16. srpna 2023 Fond obdržel žádost stěžovatele o „vyřešení uzavření dohody o splátkách“. Na tu mu Fond odpověděl, že dosud o splátky nepožádal, a proto není uzavřena žádná dohoda o splátkách. Protože již probíhá exekuční řízení, může požádat o splátky exekutora.

Dne 7. září 2023 doručil stěžovatel Fondu žádost o splátkový kalendář (žádost č. 2). Neuvedl však výši splátek a do dne posouzení žádosti (2. října 2023) neuhradil nic z dlužné částky, což mu Fond sdělil jako podmínku. Fond proto rozhodl, že žádosti nevyhoví. O tom ho vyrozuměl sdělením ze dne 2. října 2023.²

Stěžovatel dne 25. září 2023, jak tvrdí, uhradil částku 20 000 Kč. Fond připustil, že v době, kdy mu Fond sdělil, že nic zatím neuhradil (dne 26. září 2023), neměl aktualizována data o pohybu na účtu.

Stěžovatel mně doložil i svoji žádost ze dne 2. února 2024, kde žádal o přehodnocení závěru o nepovolení splátek a o osobní schůzku. Sdělil mně, že Fond na ni nereagoval.

Dále mně Fond detailněji odpověděl na některé dotazy. Odpovědi podrobněji popíšu v následující části. Na některé dotazy však neodpověděl.

C. Právní hodnocení

C.1 Veřejnoprávní povaha dohody o splátkách

Fond výslovně neodpověděl na můj dotaz, zda dohodu o splátkách považuje za veřejnoprávní, anebo soukromoprávní.³ Odkazoval jen na § 11a zákona č. 256/2000 Sb., o Státním zemědělském intervenčním fondu a o změně některých dalších zákonů (zákon o fondu).

Vycházím proto dále z východiska, že **jde o veřejnoprávní smlouvu**, protože upravuje veřejnoprávní vztah týkající se povinnosti vrátit dotaci.

2 Č. j. SZIF/2023/0627142.

3 Tento dotaz jsem položil, protože se bohužel dosud setkávám s tím, že na povaze některých smluv u dotací stále není shoda u všech účastníků.

Fond mi sdělil, že se na postup **nepoužije daňový řád**. K tomu však musím vyjádřit své pochybnosti.

Podle rozhodnutí Městského soudu v Praze ze dne 20. října 2023, sp. zn. 6 A 13/2023, se na postup Fondu nepoužije daňový řád. To bylo potvrzeno i rozhodnutím Nejvyššího správního soudu ze dne 25. října 2024, sp. zn. 5 Afs 293/2023. S jejich **závěry** však **nesouhlasím**. Rozhodnutí jsou podle mě nepřesvědčivá. Domnívám se, že daňový řád nemůže být vyloučen z procesu vrácení dotace Fondu, pokud zvláštní předpis neupravuje dostatečný zvláštní postup.

V případě stěžovatele však k argumentaci zcela vystačí správní řád, o jehož použití nejsou pochybnosti. Pro účely tohoto šetření proto nepovažuji za nutné jeho závěry rozporovat. Hodnotím tedy věc, jako kdyby se daňový řád použít nedalo. Přesto daňový řád používám jako vzor právní úpravy, protože je úpravou nejbližší a používá se i pro jiné dotace.

C.2 Forma podání žádosti o splátky a její podpis

Postup Fondu při povolování splátek je upraven v zákoně o fondu velice stroze. O povolení splátek má Fond uzavřít s příjemcem dotace **dohodu**.⁴ Podle správního řádu, který se má použít na postupy správních orgánů, pokud speciální předpisy nestanoví jiný postup, může správní úřad uzavírat **veřejnoprávní smlouvy** pro zakládání, změnu nebo rušení práv a povinností v oblasti veřejného práva,⁵ **a to i namísto vydání správního rozhodnutí, pokud to stanoví zvláštní zákon**.⁶

Zákon o fondu nestanoví bližší podmínky podání „žádosti o splátky“. Protože nejde o předložení návrhu **samotného textu** dohody, který by Fond mohl bez dalšího akceptovat, nejde o podání návrhu na uzavření veřejnoprávní smlouvy podle správního řádu,⁷ ale **o žádost o předložení návrhu dohody**,⁸ tedy o vyvolání jednání o obsahu dohody o splátkách. Pro posouzení jejího obsahu, doručení a řádného podpisu se **použije obecná úprava podání**⁹ **podle správního řádu** – pokud je žádost podána elektronicky, musí mít **zaručený elektronický podpis**.¹⁰ Jde o vadu, pro kterou nelze pokračovat ve vyřízení podnětu. Správní orgán by měl však podatele poučit o správném postupu.¹¹

4 Ustanovení § 11a odst. 4 zákona o fondu.

5 Ustanovení § 159 správního řádu.

6 Ustanovení § 161 správního řádu

7 Ustanovení § 163 správního řádu.

8 Srov. rozsudek rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 23. února 2022, č. j. 4 As 65/2018-85.

9 Ustanovení § 37 odst. 4 správního řádu.

10 Konkrétní typ elektronického podpisu je stanoven v § 6 odst. 1 zákona č. 297/2016 Sb., o službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce.

11 Rozsudek rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 18. prosince 2018, č. j. 4 As 113/2018-39.

Nespatřuji pochybení v tom, že Fond trval na tom, aby žádost byla řádně podána způsoby dle správního řádu a byla řádně podepsána. Takový postup je v souladu s právní úpravou. Fond správně stěžovatele i poučil, jak žádost podat.

C.3 Odůvodněné sdělení o nevyhovění žádosti o splátky

O povolení splátek má Fond uzavřít s příjemcem dotace **dohodu**.¹² Zákon neupravuje, jak má Fond postupovat, když žádosti o uzavření dohody nevyhoví. Podle judikatury¹³ však správní orgán nevydává správní rozhodnutí o nevyhovění, ale musí zaslat žadateli **sdělení** dle části IV. správního řádu.

Toto sdělení by mělo být **odůvodněno**. Odůvodnění sdělení vyplývá minimálně z principů dobré správy (zejména z principu přesvědčivosti a odpovědnosti), ale i nezbytnosti jeho přezkoumatelnosti v rámci další obrany. I pro sdělení podle části IV. se musí minimálně přiměřeně použít ostatní ustanovení správního řádu, která jsou potřebná.¹⁴ To je v tomto případě i odůvodnění. Odůvodnění musí být dostatečné i proto, aby v žadateli nevyvolávalo odůvodněné pochyby o libovůli správního orgánu při posuzování žádosti. Odůvodnění sdělení musí být i **srozumitelné**.¹⁵

Fond mně sdělil, že nemá povinnost vyhovět žádosti o splátky a nemusí informovat žadatele o důvodech nevyhovění žádosti. Přesto o tom informuje žadatele sdělením, ve kterém uvede i důvod. Fond sdělil stěžovateli, že neuvedl v žádosti minimální výši splátky.

Nesouhlasím s tvrzením Fondu, že nemusí sdělovat důvody nevyhovění žádosti. Toto odůvodnění musí být navíc dostatečné i srozumitelné. Fond skutečně sdělil stěžovateli, že jeho žádosti nevyhověl. V textu před tímto závěrem je i informace, že v žádosti neuvedl výši splátek. Z formulace však nemusí být stěžovateli jasné, že má jít o důvod nevyhovění žádosti. **Odůvodnění nepovažuji za dostatečné a srozumitelné. Shledávám proto pochybení v tom, jak Fond odůvodnil nevyhovění žádosti č. 2.**

C.4 Transparentní rozhodování o (ne)vyhovění žádosti o splátky

Ze zákona o fondu nevyplývá, za jakých okolností má Fond žádosti vyhovět. Pravidla pro povolování splátek musí být však uplatňována **jednotně a transparentně**.¹⁶

Pro srovnání - daňový řád jako nejblíží předpis použitelný i na většinu dotací upravuje podrobnou úpravu, kdy správce daně má vyhovět¹⁷ žádosti o splátky (posečkání), včetně

¹² Ustanovení § 11a odst. 4 zákona o fondu.

¹³ Srov. rozsudek rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 23. února 2022, č. j. 4 As 65/2018-85.

¹⁴ Srov. § 154 správního řádu. Odůvodnění je upraveno v § 68 správního řádu. Mělo by se tedy v případě potřeby použít přiměřeně.

¹⁵ Opět vyplývá z principů dobré správy, zejména principu přesvědčivosti.

¹⁶ Vyplývá minimálně ze základních zásad správního řádu a principů dobré správy.

¹⁷ Ustanovení § 156 odst. 1 zákona č. 280/2009 Sb. daňový řád:

„... a) pokud by neprodlená úhrada znamenala pro daňový subjekt vážnou újmu,

důvodů, kdy se splátky povolí. Z komentářové literatury vyplývá, že správce daně nemůže postupovat při povolování s libovůlí. Může ji povolit jen z důvodů uvedených v zákoně. Stejně tak však nesmí **libově existovat ani při posuzování splnění těchto daných podmínek**, je povinen postupovat v souladu se **zásadami správy daní a zásadami činnosti správních orgánů ve veřejné správě** – zejména se **zásadou proporcionality, rovnosti, legitimního očekávání, právní jistoty a předvídatelnosti**. Cílem správy daní je rovněž i daň vybrat. Má tedy povinnost vytvořit takové podmínky (zákonem umožněné), aby daňový subjekt **měl reálný prostor daň dobrovolně uhradit**. Správní uvážení má pak zejména při stanovení výše splátek. „Pokud daňová správa prostřednictvím metodických pokynů vytvoří [...] určitá rozlišovací kritéria, je správce daně povinen se jich zásadně držet ve všech případech; [...] Při stanovení jakýchkoli pravidel vytvářejících prostor správního uvážení správce daně je třeba, aby tato pravidla spočívala na důvodech odpovídajících tomu, proč je prostor pro správní uvážení v dané oblasti vytvořen. Vždy tak musí jít o kritéria založená na důvodech racionálních, pokud možno objektivně ověřitelných, vylučujících svévoli a ryze arbitrární rozhodování, a v nejširším slova smyslu spravedlivých.“¹⁸ Pro zajištění jednotného postupu a transparentního postupu **daňová správa vydává veřejné metodické pokyny k postupům**, kde má správní uvážení včetně stanovování splátek.¹⁹

Fond mně sdělil, že podmínky pro povolování splátek má **nastaveny vnitřně**. Uvedl, že nemá povinnost vyhovět všem žádostem o splátky, vždy posuzuje konkrétní okolnosti.

Souhlasím s tím, že Fond nemá povinnost vyhovět všem žádostem. Vždy musí posuzovat konkrétní okolnosti. Ač jsem si vědom toho, že má správní uvážení, není jeho volnost bezbřehá. Jeho jednání musí být **předvídatelné, musí být bez libovůle** a musí odpovídat **zásadě rovnosti**.

Fond nemá **výslovnou povinnost zveřejňovat pravidla** pro povolání splátek, **avšak pro naplnění právního principu předvídatelnosti a rovného zacházení mu doporučuji pravidla alespoň v základních bodech zveřejnit**.

C.5 Neuvedení výše splátek jako důvod pro nevyhovění žádosti o splátky

Ze žádného předpisu výslovně nevyplývá, že by žádost o splátky musela obsahovat **přesné splátky**. Z podání podle správního řádu však musí být patrné, kdo je činí, které věci se týká a co se navrhuje. Náležitostí žádosti podle správního řádu je **její určitost** – musí z ní být jasné, čeho se domáhá a co požaduje.²⁰

-
- b) pokud by byla ohrožena výživa daňového subjektu nebo osob na jeho výživu odkázaných,
c) pokud by neprodlená úhrada vedla k zániku podnikání daňového subjektu, přičemž výnos z ukončení podnikání by byl pravděpodobně nižší než jím vytvořená daň v příštím zdaňovacím období,
d) není-li možné vybrat daň od daňového subjektu najednou, nebo
e) při důvodném očekávání částečného nebo úplného zániku povinnosti uhradit daň.“

18 MATYÁŠOVÁ, L., GROSSOVÁ, M. E. Daňový řád: Komentář. [Systém ASPI]. Nakladatelství Leges [cit. 2025-4-17]. ASPI_ID KO280I2009CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

19 Srov. Metodický pokyn k posečkání, č. j. 40320/24/7700-50123-500852. Dostupný zde: https://financnisprava.gov.cz/assets/cs/prilohy/d-sprava-dani-a-poplatku/40320_24_MP_k_poseckani.pdf.

20 Ustanovení § 45 správního řádu.

Ani daňový řád nemá u žádosti o splátky výslovně stanoveno, že musí obsahovat návrh výše splátek, přesto praxe dovodila, že žádost musí obsahovat výši splátek. Tuto podmínku finanční správa dostatečně veřejnosti sděluje (zveřejněné metodické pokyny, informace atd.). Navržená výše splátek však není pro správce daně závazná – může stanovit jinou výši splátek, než žadatel navrhoval.

Správní orgán pomůže žadateli odstranit vady žádosti nebo jej vyzve k odstranění v určité lhůtě. Poučí ho o následcích neodstranění vad.²¹

Fond zdůraznil, že stěžovatel měl dlužnou částku uhradit do dne vykonatelnosti (8. března 2022). Pokud ji neuhradil, bylo možné dohodu o splátkách uzavřít pouze v případě, kdy od zahájení řízení o povinnosti vrátit dotaci do dne splacení by neuběhla lhůta dle čl. 3 nařízení Rady ES č. 2988/95 – 36 měsíců. Minimální výše splátky měla činit 16 000 Kč (tj. dlužná částka rozdělena poměrně k délce splácení).

Fond uvedl, že sdělení o nevyhovění žádosti **zdůvodnil absencí přesné částky v žádosti**.

Pokud vyjdu jen z textu zákona, přesná částka splátky v žádosti není její nezbytnou náležitostí. Připouštím však, že po vzoru výkladu v daňovém řádu lze dovodit, že **výše částky splátek by měla být uvedena v žádosti, aby byla dostatečně určitá**. Fond totiž potřebujete znát částku, kterou je žadatel ochoten a schopen splácet, aby mohl posoudit, **zda splátkový kalendář schválí. Fond by však**, opět po vzoru daňové správy, **o tomto požadavku měl informovat** (zveřejňovat metodiky, pokyny či informace).

Pokud žádost přesto výši splátek neobsahuje, měl by Fond **vyzvat k jejímu doplnění a poučit žadatele o tom, co se stane, když doplněna nebude. Teprve pokud by nebyla doplněna, Fond by byl oprávněn žádosti nevyhovět**. Tento postup by pak měl být **součástí odůvodnění** sdělení podle části IV. správního řádu.

Fond pochybil, pokud žádosti nevyhověl jen proto, že neobsahovala výši splátek, a pokud předtím stěžovatele nevyzval k jejímu doplnění. Pokud jej vyzval, pochybil, protože tuto skutečnost neuvedl do odůvodnění sdělení.

Zde je navíc nutné vzít v potaz, že nejde o klasické správní rozhodování o žádosti, ale uzavírání veřejnoprávní smlouvy – mělo by tedy dojít k nabídce a akceptaci. Vyrozuměl jsem, že výše splátek se má odvíjet od povinnosti státu zahájit výkon rozhodnutí dlužné částky ve lhůtě 3 let dané nařízením č. 2988/95. Jde však o povinnost státu tuto lhůtu dodržet. Nařízení však nezakládá (ani nemůže) povinnost žadatele. Nelze tak dovozovat, že žadatel má povinnost si splátky sám vypočítat, aby správní orgán tuto lhůtu dodržel. Je povinností Fondu pak v dohodě stanovit výši splátek, aby splnil podmínku nařízení.

Upozorňuji, že i nařízení počítá s tím, že vnitrostátní úprava může stanovit **delší lhůtu i podmínky jejího přerušení a stavění**. To vše by bylo zajištěno, kdyby Fond postupoval podle daňového řádu (viz § 160).

²¹ Ustanovení § 45 odst. 2 správního řádu.

C.6 Jiné důvody nevyhovění žádosti?

Z odpovědi Fondu, kterou mi zaslal, jsem navíc vyrozuměl, že důvodem nevyhovění bylo (také), že stěžovatel **nevrátil ani část dotace do dne posouzení žádosti**.

Z vyjádření Fondu dále vyvozují, že důvodem bylo i to, že stěžovatel podal žádost **až po zahájení exekuce**.

Pro tyto důvody však rovněž platí, že nejsou veřejně známé ani předvídatelné a nejsou uvedeny ani ve sdělení. Pokud byly pro posouzení žádosti relevantní, **Fond porušil princip předvídatelného rozhodování**, protože tyto podmínky nebyly veřejně známé (Fond je stěžovateli sdělil pravděpodobně jen neformálně). **Fond nesplnil ani povinnost dostatečně odůvodnit sdělení o nevyhovění žádosti**, protože tento důvod v něm není vůbec uveden.

Navíc stěžovatel před odesláním sdělení **část dotace vrátil**, avšak kvůli neaktuálním informacím to Fond již nezohlednil. Stěžovatel doložil Fondu zaplacení i v dopisu ze dne 2. února 2024. Domnívám se, že pokud šlo o relevantní důvod pro nevyhovění žádosti, měl Fond situaci napravit. Měl zaslat nové vyrozumění poté, co se o zaplacení dozvěděl.

Lze polemizovat, jaký dopad má zahájení exekučního řízení na povolení splátek. Již v minulosti jsem akceptoval, když u veřejnoprávních pohledávek, které lze vymáhat exekutorem, správní orgán nevyhověl²² žádosti o splátky po zahájení exekučního řízení, ale poučil ho o možnosti podat žádost o splátky u samotného exekutora.²³ Současně jsem však požadoval, aby žadatele poučil, že neuspěje-li se žádostí o splátky u soudního exekutora, může žádat o splátky správní orgán.

Tak je tomu i v daném případě. **Zákonná úprava nevylučuje, aby Fond povolil splátky i po nařízení exekuce**. V rámci dobré správy a základních zásad postupu správních orgánů²⁴ bych přivítal, aby v případě, že obdrží takovou žádost po nařízení exekuce, s exekutorem spolupracoval a zvážili spolu možnosti řešení.

Pokud Fond tedy obdrží žádost o splátky až po nařízení exekuce, není to automatický důvod pro nevyřízení žádosti o splátky.

C.7 Obrana proti neuzavření dohody o splátkách

Pokud správní orgán nevyhoví žádosti o uzavření veřejnoprávní smlouvy, je obranou proti neuzavření smlouvy **sporné řízení**²⁵ podle § 141 správního řádu.

22 Situace se podobá pohledávkám veřejných zdravotních pojišťoven (zpráva veřejného ochránce práv ze dne 17. května 2019, sp. zn. 6044/2018/VOP, dostupná v Evidenci stanovisek ochránce <https://eso.ochrance.cz/>).

23 Srov. zpráva veřejného ochránce práv ze dne 12. října 2020, sp. zn. 5526/2019/VOP, a závěrečné stanovisko ze dne 21. září 2021, sp. zn. 5526/2019/VOP. Dostupné v Evidenci stanovisek ochránce <https://eso.ochrance.cz/>.

24 Zejména zásady spolupráce.

25 Rozsudek rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 23. února 2022, č. j. 4 As 65/2018-85.

Fond se nevyjádřil k mé otázce, zda se žadatel může neuzavření dohody bránit vyvoláním sporu z veřejnoprávní smlouvy a zda tuto obranu žadatelé využívají. Nemohu tedy hodnotit, zda tento opravný prostředek připouští.

Nemám ani informace, že by stěžovatel podal návrh na zahájení sporného řízení. Proto nehodnotím konkrétní postup Fondu.

Využívám však toto šetření, abych **Fond upozornil, že podle rozhodnutí rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu je podání návrhu na zahájení sporného řízení legitimní formou obrany proti neuzavření veřejnoprávní smlouvy, a tedy i dohody o povolení splátek**. I zde bych přivítal, aby Fond **informoval žadatele o možnosti této obrany** (alespoň na svých internetových stránkách).

C.8 Vysoké penále a úroky z posečkání

V zákoně o fondu je stanoveno, že při povolení splátek bude dohodnut úrok „z posečkání“ podle zvláštních předpisů. Tím je zákon o majetku ČR,²⁶ který stanoví úrok podle občanského zákoníku – tj. repo sazba + 8 procentních bodů, aktuálně tedy 11,5 %²⁷. Penále zákon o fondu stanoví ve výši 1 promile denně (tedy 36,5 % ročně).

Obecně v dotacích již **došlo ke snížení penále i úroku z posečkání**, penále je nyní 0,4 ‰ denně (tedy 14,6 % ročně) a úrok z posečkání je stanoven na polovinu. **U Fondu je tedy penále více než dvojnásobné a úrok podstatně vyšší.**

Fond mně sdělil, že výše penále je stanovena v § 11a odst. 4 zákona o fondu. Obsahuje odkaz na čl. 2 odst. 1 nařízení Rady ES č. 2988/95 ze dne 18. prosince 1995, dle kterého je stát povinen zavést správní opatření a sankce, pokud jsou nezbytné k zajištění řádného uplatňování práva Společenství. Musí být **účinné, přiměřené a odrazující, aby poskytovaly odpovídající ochranu finančních zájmů Společenství**. Podle čl. 5 odst. 1 tohoto nařízení úmyslné nesrovnalosti nebo nesrovnalosti způsobené z nedbalosti mohou vést k těmto správním sankcím: zaplacení vyšší částky, než byly částky neoprávněně přijaté nebo úmyslně nezaplacené, případně s připočtením úroků; tato dodatečná částka se určí v souladu s procentní sazbou stanovenou ve zvláštních předpisech a **nesmí překročit úroveň bezpodmínečně nutnou k tomu, aby měla odrazující povahu**.

Fond uvedl, že úprava § 11a zákona o fondu vychází z novelizace zákonem č. 128/2003 Sb.²⁸ Podle důvodové zprávy k tomuto zákonu vychází § 11a z rozpočtových pravidel²⁹ a zohledňuje **specifika vyplývající z činnosti Fondu**. Ustanovení § 11a zároveň obsahuje úpravu **zmírnění povinnosti vrátit prostředky**, jestliže byly podmínky porušeny

26 Zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích.

27 Aktuální výše dvoutýdenní repo sazby České národní banky je 3,5 %. Tato sazba byla stanovena rozhodnutím bankovní rady ČNB s platností od 9. května 2025. ([Jak se vyvíjela dvoutýdenní repo sazba ČNB? - Česká národní banka](#)).

28 Kterým se mění zákon č. 256/2000 Sb., o Státním zemědělském intervenčním fondu a o změně některých dalších zákonů (zákon o Státním zemědělském intervenčním fondu), a zákon č. 252/1997 Sb., o zemědělství.

29 Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla).

z mimořádných a zvláštního zřetele hodných důvodů, případně příjemce dotace prokáže, že nepravdivost údajů nemohl v den podání žádosti o dotaci předpokládat (např. výměra zatravněného pozemku bude rozdílná při podání žádosti podle staré mapy a po provedení geometrického zaměření).

Fond uvedl, že musí postupovat podle výše uvedených ustanovení, **nemůže svévolně postupovat podle jiných právních předpisů** (daňového řádu nebo zákona o rozpočtových pravidlech), i kdyby byl takový postup pro dlužníky výhodnější. Fond zároveň musí respektovat výše uvedené nařízení Rady č. 2988/95 a dbát na ochranu jemu svěřených veřejných finančních zdrojů.

Výši úroku z posečkáni i penále považuji za nepřiměřené. Po vzoru rozpočtových pravidel by měla být snížena. Je nedůvodné mít zde více než dvojnásobné úroky a penále oproti jiným dotacím. I výše stanovená v rozpočtových pravidlech podle mého názoru splňuje podmínky nařízení Rady ES č. 2988/95.

Důvody pro snížení výše penále a úroku vyplývají z důvodové zprávy k zákonu č. 484/2000 Sb.,³⁰ kterým došlo ke snížení úroku z posečkáni a penále u rozpočtových pravidel. Byla tím zejména nepřiměřená zátěž výše penále (který byla až likvidační) a stále dostatečně sankční nová výše penále. Stejně důvody však podle mého názoru dopadají na úrok a penále podle zákona o fondu.

Domnívám se proto, že by mělo dojít ke snížení úroku z posečkáni i penále i v zákoně o fondu.

C.9 Změna zákona

Neznám důvody, proč má Fond speciální úpravu povolování splátek. Nemá natolik odlišnou povahu a postupy od jiných dotací, kde se při povolování splátek postupuje podle daňového řádu. Stanovením odlišného postupu bez dostatečné speciální úpravy pak vznikají pochybnosti o správném postupu a používání subsidiární právní úpravy. Jako vhodnější řešení **považuji sjednocení postupu s jinými dotacemi**, a tedy podřazení povolování splátek pod § 156 daňového řádu, které v praxi funguje a je podloženo bohatou praxí, judikaturou a literaturou. Pokud u Fondu judikatura nastavila přístup, že daňový řád se nepoužije, je stále možné změnit právní úpravu a výslovně na daňový řád odkázat. Stejně tak by mělo dojít ke sjednocení výše penále a úroku z posečkáni. Není důvod, aby u dotací od Fondu byly více než 2x vyšší.

Gestorem zákona o fondu je Ministerstvo zemědělství, přesto dávám Fondu prostor, aby se k mému doporučení sám vyjádřil, případně je prodiskutoval s ministerstvem. Poté zvážím, zda využiji svoje oprávnění podle § 22 zákona o veřejném ochránci práv, tj. zda navrhnou změnu zákona.

30 Důvodová zpráva k zákonu č. 484/2020 Sb., změna zákona o rozpočtových pravidlech a dalších souvisejících zákonů.

D. Informace o dalším postupu

Zprávu zasílám Ing. Petru Dlouhému, MBA, generálnímu řediteli Fondu, a žádám, aby se ve lhůtě 30 dnů od jejího doručení vyjádřil ke zjištěným pochybením a vyrozuměl mě o přijatých opatřeních k nápravě.³¹ Pokud neodpoví, nepřijme opatření k nápravě, nebo provedená opatření nebudu považovat za dostatečná, vydám závěrečné stanovisko, v němž navrhnou opatření k nápravě.³²

Zprávu zasílám rovněž stěžovateli.

Brno 20. května 2025

JUDr. Stanislav Křeček
veřejný ochránce práv
(podepsáno elektronicky)

31 Podle § 18 odst. 1 zákona o veřejném ochránci práv.

32 Podle § 18 odst. 2 zákona o veřejném ochránci práv.